

Водорезова Сусанна Робертівна,
молодший науковий співробітник
НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку
НАПрН України

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ СЕРВІСІВ

В сучасних умовах глобалізації світу та розвитку доступу до інформації спостерігається активний розвиток інформаційних технологій. Впровадження наукових розробок, комерціалізація інформації становить високий інтерес для сучасного бізнесу. Одними з передових технологій, які стають невід'ємною частиною сучасного бізнесу є це так звані «хмарні технології». Згідно даних дослідницької компанії IDC кількість українських компаній, які використовують в своїй повсякденній діяльності хмарні технології досягла 48 %, а серед європейських компаній показник досяг 79 % [1]. Згідно аналітичних показників тієї ж компанії до 2018 року інвестиції в ІТ-інфраструктуру 40 % європейських компаній будуть сфокусовані на хмарних рішеннях [1].

Хмарні технології є базисними в інфраструктурі третього покоління, яка дозволяє створити потужну інформаційно-телекомунікаційну систему з новою архітектурою та можливостями. Відповідно до прогнозів провідних ІТ консалтингових компаній світу, швидке вдосконалення та поширення хмарних обчислень (cloudcomputing) вже найближчими роками цілком змінить розвиток як ІТ індустрії, так і матиме значний вплив на інші важливі сфери людського життя [1].

Хмарні обчислення (англ. Cloud Computing) – модель забезпечення повсюдного та зручного доступу на вимогу через мережу до спільного пулу обчислювальних ресурсів, що підлягають налаштуванню (наприклад, до мереж, серверів, засобів збереження даних, прикладних програм та сервісів), і які можуть бути оперативно надані та звільнені з мінімальними управлінськими затратами та зверненнями до провайдера [2].

При використанні хмарних обчислень програмне забезпечення надається користувачеві як Інтернет-сервіс. Користувач має доступ до власних даних, але не може управляти і не повинен піклуватися про інфраструктуру, операційну систему і програмне забезпечення, з яким він працює. «Хмарою» метафорично називають інтернет, який приховує всі технічні деталі. Згідно з документом IEEE, опублікованим у 2008 році, хмарні обчислення – це парадигма, в рамках якої інформація постійно зберігається на серверах у мережі інтернет і тимчасово кешується на клієнтській стороні, наприклад на персональних комп'ютерах, ігрових приставках, ноутбуках, смартфонах тощо [3].

Суть хмарної технології полягає в тому, що додатки з якими ми працюємо знаходяться не у нас на комп'ютері, а видалено на сервері. Це модель онлайн сховища, в якому дані зберігаються на численних, розподілених в мережі серверах, що надаються в користування клієнтам, в основному третьою стороною. На протигагу моделі зберігання даних на власних, виділених серверах, придбаних або орендованих спеціально для подібних цілей, кількість або яка-небудь внутрішня структура серверів клієнтови, в загальному випадку, не є видимою. Дані зберігаються, а рівно і обробляються, в так званому

хмарі, яка являє собою, з точки зору клієнта, один великий, віртуальний сервер. Фізично ж такі сервера можуть розташовуватися віддалено один від одного географічно, аж до розташування на різних континентах [4].

Безперечною перевагою, що зумовлює популярність хмарних сервісів є можливість значного зниження вартості володіння ІТ-інфраструктурою, спрощення управління додатками, доступність до сервісу, крім того, організацію відповідного середовища та турботу про неї бере на себе постачальник сервісів.

Ще одним ключовим поняттям із сфери хмарних технологій є програмне забезпечення як сервіс (з англ. software as a service, далі – SaaS). Згідно SaaS-концепції ви платите не одноразово, купуючи продукт, а як би берете його в оренду. Причому, використовуєте рівно ті функції, які вам потрібні і, відповідно, платите за них же. Можна виділити наступні переваги SaaS в порівнянні з покупкою програмного забезпечення:

- економія коштів і часу;
- зниження витрат на впровадження рішень і володіння ними;
- прозорість витрат;
- технологічні вигоди;
- доступність [4].

Водночас, необхідно констатувати, зважаючи на всі переваги та активний розвиток хмарних відносин, на законодавчому рівні в Україні відсутній механізм регулювання відносин у даній сфері. Хоча, можна спостерігати прагнення вітчизняного законодавця до вирішення даного питання.

Так, в Законі України «Про публічні закупівлі» [5] надається визначення системи хмарних обчислень – система, в якій реалізується модель забезпечення доступу на вимогу до спільної сукупності динамічно розподілених налаштованих обчислювальних ресурсів (включаючи внутрішньосистемні мережі, сервери, сховища даних, прикладні програми та послуги), що можуть бути оперативно надані і вивільнені, через глобальні мережі передачі даних із мінімальними управлінськими заходами та/або мінімальною взаємодією з надавачем хмарних послуг.

Актуальним залишається питання способів та засобів регулювання хмарних відносин між постачальником та споживачем. Враховуючи юридичну багатогранність хмарних відносин дуже важко однозначно визначити яка саме договірна конструкція буде найбільш ефективна для всебічного захисту прав та інтересів як постачальника так і споживача. З одного боку, враховуючі що хмарні технології – програмний продукт, то доцільно було б розглядати ліцензійні умови доступу до них, а з іншого боку – враховуючи що постачальник надає доступ до «хмари» – доцільно розглядати конструкцію договору про надання послуг. Але, враховуючи те, що «хмара» – об’єкт інтелектуальної власності, необхідно розробити таку договірну конструкцію, в якій будуть враховані інтереси усіх сторін даних відносин, в тому числі й авторів.

Література:

1. Майже половина українських компаній використовує хмарні технології, - IDC URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/polovina-ukrainskih-kompaniy-ispolzuet-oblachnye-1487263193.html> (дата звернення: 15.10.17).
2. Mell P. Grance T.: The NIST definition of Cloud Computing URL: <https://csrc.nist.gov/publications/detail/sp/800-145/final> (Last accessed: 15.10.17).
3. Хмарні обчислення URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A5%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%BD%D1%96_%D0%BE%D0%B1%D1%87%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F (дата звернення: 14.10.17).
4. Облачные сервисы: взгляд из России. Факты, прогнозы и мнения ЗО СІО URL: <http://filearchive.cnews.ru/mag/2011/CloudTechnology.pdf> (дата звернення: 15.10.17).
5. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/922-19> (дата звернення: 15.10.17).